

Sách Giảng viên (Nhóm Phiên dịch CGKPV)

Sách Giảng viên (Gv 1,1–12,14)

1 Đây là lời ông Cô-he-lét, làm vua ngự tại Giê-ru-sa-lem. Ông là con vua Đa-vít.

2 Ông Cô-he-lét nói : "Phù vân, quả là phù vân. Phù vân, quả là phù vân. Tất cả chỉ là phù vân. **3** Lợi lộc gì đâu khi con người phải chịu đựng bao gian lao vất vả dưới ánh nắng mặt trời ? **4** Thế hệ này đi, thế hệ kia đến, nhưng trái đất mãi mãi trường tồn. **5** Mặt trời mọc rồi lặn ; mặt trời vội vã ngã xuống nơi nó đã mọc lên. **6** Gió thổi xuống phía nam, rồi xoay về phía bắc : gió xoay lui xoay tới rồi gió đi ; gió trở qua trở lại lòng vòng. **7** Mọi khúc sông đều xuôi ra biển, nhưng biển cũng chẳng đầy. Sông chảy tới đâu thì từ đó sông lại tiếp tục. **8** Chuyện gì cũng nhàm chán, chẳng thể nói gì hơn. Mắt có nhìn bao nhiêu cũng chẳng thấy gì lạ, tai có nghe đến mấy cũng chẳng thấy gì mới.

9 Điều đã có, rồi ra sẽ có, chuyện đã làm, rồi lại sẽ làm ra :

dưới ánh mặt trời, nào có chi mới lạ ?

10 Nếu có điều gì đáng cho người ta nói : "Coi đây, cái mới đây này !", thì điều ấy đã có trước chúng ta từ bao thế hệ rồi. **11** Chẳng ai còn nhớ đến người xưa, và đối với những người đến sau thì cũng thế ; các thế hệ mai sau sẽ chẳng còn nhớ đến họ. Đời sống của vua Sa-lô-môn

12 Tôi là Cô-he-lét, tôi đã làm vua cai trị Ít-ra-en ở Giê-ru-sa-lem. **13** Tôi đã chú tâm tìm hiểu và dùng trí khôn ngoan mà khảo sát tất cả những gì xảy ra dưới bầu trời : đó là công việc nhọc nhằn Thiên Chúa bắt con cái loài người phải để tâm thực hiện. **14** Sau khi nhìn thấy mọi công việc thực hiện dưới ánh mặt trời, tôi nhận ra : tất cả chỉ là phù vân, chỉ là công dã tràng xe cát. **15** Cái gì đã cong, uốn làm sao nổi, cái gì đã thiếu, đếm thế nào ra ?

16 Tôi tự nhủ : Này tôi đã gom góp, đã thu thập được nhiều điều khôn ngoan hơn tất cả những vị đã cai trị Giê-ru-sa-lem trước tôi. Trí tôi đã học hỏi được nhiều điều khôn ngoan, tích lũy được bao nhiêu kiến thức ; **17** tôi đã chú tâm phân biệt đâu là khôn ngoan, trí thức, đâu là điên rồ, khờ dại. Ngay cả việc này nữa, tôi nhận thấy đó cũng chỉ là công dã tràng.

18 Càng nhiều khôn ngoan, càng nhiều phiền muộn,
càng thêm hiểu biết, càng thêm khổ đau.

2 **1** Tôi tự nhủ : "Cứ đến đây, ta sẽ cho người thử hưởng thú vui và nếm mùi hạnh phúc." Thế nhưng cái đó cũng chỉ là phù vân. **2** Tôi nói : "Cười là điên rồ. Vui là vô tích sự." **3** Tôi rắp tâm thử để cho thân xác bê tha rượu chè, nhưng vẫn điều khiển tâm hồn theo lẽ khôn ngoan ; tôi còn lao mình vào cuộc sống điên dại, cho đến khi thấy được điều con cái loài người nên làm dưới bầu trời, trong những ngày sống ở trần gian. **4** Tôi đã thực hiện những công trình lớn. Tôi đã xây nhà xây cửa cho mình, lại còn trồng vườn nho. **5** Tôi đã làm cả hoa viên lẫn công viên, trong đó tôi trồng mọi thứ cây ăn trái. **6** Rồi tôi xây bể lấy nước tưới cả rừng cây, **7** mua tôi trai tớ gái, mua cả đám gia nhân. Tôi có cả một đàn súc vật : bò bê, chiên cừu, nhiều hơn hết mọi người đã sống trước tôi ở Giê-ru-sa-lem. **8** Tôi cũng đã trích trữ bạc, vàng và vật quý do vua chúa để lại và từ các tỉnh đem về. Tôi đem đào kếp về ca hát, mời mỹ nữ cung phi đến, hưởng mọi thú vui của con cái loài người. **9** Tôi đã trở vượt và giàu có hơn hết mọi người đã sống trước tôi ở Giê-ru-sa-lem. Tuy vậy, tôi vẫn giữ được sự khôn ngoan. **10** Tất cả mọi điều mắt tôi đòi hỏi, tôi chẳng khước từ. Những niềm vui lòng tôi mơ ước, tôi không hề ngăn cản. Trong mọi gian lao tôi phải chịu, lòng tôi đã tìm được niềm vui, và đó chính là phần tôi được hưởng.

11 Bấy giờ nhìn vào hết mọi việc do chính tôi làm, và bao gian lao vất vả tôi phải chịu, tôi nhận thấy : tất cả chỉ là phù vân, chỉ là công dã tràng xe cát ; dưới bầu trời, có lợi lộc gì đâu ! **12** Rồi tôi đưa mắt nhìn và để tâm suy về

cái khôn, cái điên và cái dại. Người nổi ngòi vua sẽ làm gì ? Điều mà thiên hạ đã làm trước. **13** Tôi đã thấy cái khôn lợi hơn cái dại, ánh sáng lợi hơn bóng tối.

14 Người khôn biết mở mắt nhìn,
kẻ dại bước đi trong tăm tối.

Còn tôi, tôi biết : cả hai sẽ cùng chung một số phận.

15 Và tôi tự nhủ : "Số phận của kẻ dại làm sao, thì số phận của tôi cũng như thế. Vậy tôi khôn cho lắm để làm gì ?" Tôi lại tự nhủ : đó cũng chỉ là phù vân. **16** Đòi đòi nhớ người dại, mãi mãi nhớ người khôn : làm gì có chuyện đó ! Tại vì có việc gì xảy ra, việc đó cũng rơi vào quên lãng ngay trong những ngày kế tiếp. Tất cả đều chết, người khôn cũng như kẻ dại.

17 Tôi đâm ra chán ghét cuộc đời, vì đối với tôi, dưới ánh mặt trời, mọi việc làm ra đều xấu cả : quả thế, tất cả chỉ là phù vân, chỉ là công dã tràng xe cát.

18 Tôi đã chán ghét mọi gian lao vất vả và tôi phải chịu dưới ánh mặt trời, những gì tôi để lại cho người đến sau tôi. **19** Nào ai biết được người ấy khôn hay dại ? Nhưng người ấy lại là kẻ có thẩm quyền trên những gì tôi đã phải vất vả và khôn khéo mới làm ra dưới ánh mặt trời. Chuyện đó cũng chỉ là phù vân ! **20** Bây giờ tôi đâm ra thất vọng về bao gian lao vất vả và tôi đã phải chịu dưới ánh mặt trời.

21 Quả thế, có người đã đem hết khôn ngoan và hiểu biết mà làm việc vất vả mới thành công, rồi lại phải trao sự nghiệp của mình cho một người đã không vất vả gì hết. Điều ấy cũng chỉ là phù vân và lại là đại họa. **22** Chuyện gì xảy ra cho con người sau bao mối bận tâm và bao gian lao vất vả nó phải chịu dưới ánh mặt trời ?

23 Phải, đối với con người ấy, trọn cuộc đời chỉ là đau khổ, bao công khó chỉ đem lại ưu phiền ! Ngay cả ban đêm, nó cũng không được yên lòng yên trí. Điều ấy cũng chỉ là phù vân !

24 Đối với con người, không có gì tốt hơn là ăn uống và hưởng những thành quả do công lao khó nhọc mình làm ra ! Nhưng chính tôi đã thấy là điều đó cũng do Thiên Chúa mà đến, **25** vì có ai ăn uống, có ai cảm thấy vui mừng phấn khởi mà không nhờ Thiên Chúa ban cho ?

26 Ai đẹp lòng Thiên Chúa, thì Người ban cho trí khôn ngoan, sự hiểu biết và niềm vui ; ai có tội, thì Người bắt phải vất vả gom góp và tích trữ, để trao lại cho kẻ đẹp lòng Người. Điều ấy cũng chỉ là phù vân, chỉ là công dã tràng xe cát.

3 1 Ở dưới bầu trời này,
mọi sự đều có lúc, mọi việc đều có thời :
2 một thời để chào đời, một thời để lia thê ;
một thời để trồng cây, một thời để nhổ cây ;
3 một thời để giết chết, một thời để chữa lành ;
một thời để phá đổ, một thời để xây dựng ;
4 một thời để khóc lóc, một thời để vui cười ;
một thời để than van, một thời để múa nhảy ;
5 một thời để quăng đá, một thời để lượm đá ;
một thời để ôm hôn, một thời để tránh hôn ;
6 một thời để kiếm tìm, một thời để đánh mất ;
một thời để giữ lại, một thời để vất đi ;
7 một thời để xé rách, một thời để vá khâu ;
một thời để làm thinh, một thời để lên tiếng ;
8 một thời để yêu thương, một thời để thù ghét ;
một thời để gây chiến, một thời để làm hoà.

9 Làm lụng vất vả thì được lợi lộc gì ? **10** Tôi nhìn thấy công việc mà Thiên Chúa giao cho con người phải gắng sức làm. **11** Thiên Chúa đã làm mọi sự hợp thời đúng lúc. Thiên Chúa cũng ban cho con người biết nhận thức về vũ trụ, tuy thế, con người cũng không thể nào hiểu hết được ý nghĩa công trình Thiên Chúa thực hiện trong lịch sử.

12 Tôi nhận ra rằng đối với con người, không có hạnh phúc nào hơn là hưởng thú vui và sống thoải mái. **13** Ngay cả chuyện ăn uống và hưởng những thành quả do công lao khó nhọc mình làm ra, thì đó đã là một món quà Thiên Chúa ban tặng rồi.

14 Tôi nhận ra rằng mọi sự Thiên Chúa làm sẽ tồn tại mãi mãi.

Không có gì để thêm, chẳng có gì để bớt.

Thiên Chúa đã hành động như thế để phàm nhân biết kính sợ Người.

15 Điều gì đang có, xưa kia đã có, điều gì sẽ có, xưa đã có rồi.

Thiên Chúa kiếm tìm điều không còn nữa.

16 Tôi lại còn thấy dưới ánh mặt trời :
có sự gian ác tại chốn pháp đình,
có sự gian ác tại nơi xét xử.

17 Và tôi tự nhủ : người công chính cũng như kẻ gian ác đều sẽ bị Thiên Chúa xét xử. Vì mọi sự, mọi việc, đều có thời, có lúc.

18 Về con cái loài người, tôi tự nhủ : Thiên Chúa muốn thử thách họ và cho họ thấy chính họ chỉ là thú vật mà thôi. 19 Quả thế, con người và thú vật đều cùng chung một số phận : bên này chết, bên kia cũng chết ; đôi bên đều có sinh khí như nhau. Con người chẳng có gì hơn thú vật, bởi vì mọi sự chỉ là phù vân.

20 Mọi sự đều đi về một nơi,
mọi sự đều đến từ bụi đất,
mọi sự đều trở về bụi đất.

21 Ai biết được là sinh khí của con người thì đi lên cao, còn sinh khí của thú vật thì đi xuống đất ?

22 Từ đó, tôi nhận thấy : đối với con người, không có gì tốt hơn là hưởng những thú vui do công việc chính mình làm ra, vì đó là phần nó đáng được. Vậy ai sẽ chỉ cho nó biết cái gì sẽ xảy ra sau khi nó chết ?

4 1 Tôi lại nhìn thấy mọi chuyện áp bức diễn ra dưới ánh mặt trời : kìa những người bị áp bức đang khóc than mà không người an ủi.

Họ không được một lời an ủi khi những người áp bức họ ra tay hành hạ.

2 Đối với tôi những người đã chết, những người xưa đã chết có phúc hơn những người còn sống, những người còn đang sống.

3 Nhưng còn có phúc hơn cả hai hạng người ấy, đó là kẻ hiện chưa chào đời, kẻ không nhìn thấy việc xấu xa dưới ánh mặt trời.

4 Tôi nhận thấy rằng trong công việc, con người chấp nhận mọi gian khổ và vận dụng hết tài năng chỉ vì muốn ganh đua với nhau. Nhưng việc đó cũng chỉ là phù vân, là công dã tràng xe cát !

5 Kẻ ngu si thì tay quai miệng trễ.

6 Làm một tay mà được nhàn hạ hơn vất vả làm cả hai tay công việc của dã tràng xe cát.

7 Tôi lại thấy một sự phù vân khác nữa dưới ánh mặt trời : 8 có kẻ sống đơn chiếc, không ai ở với mình, không con cái, không anh em, thế mà cứ không ngừng chịu đựng mọi gian lao ; mắt nhìn của cải, lòng không ngót thêm muốn : "Vi ai mà tôi phải làm việc cực khổ và sống không thoải mái ?"

Điều ấy cũng chỉ là phù vân, chỉ là công việc nhọc nhằn vô bổ.

9 Hai người thì hơn một, vì hai người làm việc cực khổ sẽ thu nhập khá hơn. 10 Người này ngã đã có người kia nâng dậy. Nhưng khi chỉ có một mình mà bị ngã thì thật là khổ, vì chẳng có ai nâng dậy cả !" 11 Cũng vậy, hai người nằm chung thì ấm ; một mình làm sao mà ấm được ?"

12 Một mình dễ bị tấn công, có hai người, ắt sẽ đương đầu nổi ; dây chập ba đầu dễ gì đứt ?

13 Người trẻ nghèo mà khôn thì hơn ông vua già mà dại

vì không còn biết đón nhận lời khuyên ;

14 mặc dầu chàng trai đó có ra khỏi nhà tù để cai trị,

hoặc đã sinh ra bần cùng trong vương quốc.

15 Tôi đã thấy hết thấy những ai bước đi dưới ánh mặt trời đều theo nhân vật thứ hai là chàng trai ấy, người sẽ đứng lên thay thế vua kia. 16 Đoàn dân gồm tất cả những người được chàng trai cai trị, con số họ đông không kể xiết.

Tuy vậy, các thế hệ tiếp theo sẽ chẳng thấy phần khởi gì vì người đó. Điều ấy cũng chỉ là phù vân, chỉ là công dã tràng xe cát.

17 Hãy cẩn thận khi bạn đưa chân tiến về nhà Thiên Chúa. Đến mà nghe hơn là dâng hy lễ theo kiểu của đũa ngu chỉ biết làm điều xấu.

5 1 Đừng mở miệng hấp tấp, và trước nhan Thiên Chúa, đừng vội thốt ra những lời lòng bạn ấp ủ, vì Thiên Chúa ngự trên trời, còn bạn ở dưới đất. Vậy hãy ít lời. **2** Quả thật, lao nhọc quá ắt phải chiêm bao, nói năng nhiều hẳn sinh khờ dại.

3 Đã khấn hứa với Thiên Chúa, đừng lẩn tránh thi hành ; vì Người chẳng thích gì kẻ ngu dại. Điều gì đã khấn hứa thì hãy thi hành. **4** Không khấn hứa thì tốt hơn khấn hứa mà chẳng giữ. **5** Chớ để cho miệng lưỡi bạn làm bạn mắc tội, đừng nói trước mặt vị sứ giả : "Đó là tội phạm vì nhẹ dạ thôi !" Tại sao Thiên Chúa lại phần nộ vì lời bạn nói mà phá huỷ công việc do tay bạn làm ra ?

6 Quả thật, mơ mộng lắm thì nói nhiều, và nói toàn chuyện phù phiếm. Vậy, hãy kính sợ Thiên Chúa.

7 Nếu trong một miền nào, bạn thấy người nghèo bị áp bức, luật pháp và công lý bị chà đạp, thì chớ ngạc nhiên, bởi vì một người làm lớn còn có người lớn hơn cạnh chừng, và cả hai lại có người lớn hơn nữa. **8** Hoa màu do đất đai đem lại là của hết mọi người, ngay cả ông vua cũng sống nhờ đồng ruộng.

9 Người thích tiền bạc có bao nhiêu cũng không lấy làm đủ ;

kẻ bo bo giữ của chẳng thu được lợi lộc gì.

Điều ấy cũng chỉ là phù vân !

10 Của càng nhiều, người ăn càng lắm. Người có của được lợi lộc gì, ngoài thú vui được nhìn thấy của cải ?

11 Làm việc vất vả thì ngủ ngon : ăn ít hay nhiều thì cũng vậy ; lắm bạc nhiều tiền đâu được ngủ yên !

12 Dưới ánh mặt trời, tôi đã thấy một sự dữ làm tôi đau đớn, đó là người giữ của lại chuốc hoạ vào thân. **13** Của cải mất sạch khi thất bại trong công việc làm ăn, đến lúc sinh con, chỉ còn tay trắng. **14** Lọt lòng mẹ, trần truồng làm sao, thì cũng sẽ ra đi như vậy. Chịu đựng bao gian lao vất vả, để rồi chẳng mang theo được gì. **15** Đó cũng là một sự dữ làm tôi đau đớn. Đến làm sao, ra đi làm vậy. Thật là :

"Đã tràng xe cát biển đông,

nhọc nhằn mà chẳng nên công cán gì."

16 Đòi người trôi qua trong tối tăm tang tóc, trong buồn phiền sầu não, trong khổ đau, trong chán chường.

17 Chính tôi đã thấy rằng : điều tốt lành và thích hợp cho con người là ăn uống và hưởng những thành quả do công lao khó nhọc mình làm ra dưới ánh mặt trời trong suốt cuộc sống Thiên Chúa ban cho mình. Quả thế, đó là phần con người được hưởng. **18** Hơn nữa, bất cứ ai được Thiên Chúa ban của cải, tài sản cũng như quyền sử dụng, mà lãnh nhận tất cả làm của riêng mình, và vui hưởng những thành quả do công lao khó nhọc mình làm ra, thì người đó đã nhận một món quà Thiên Chúa ban tặng rồi.

19 Bấy giờ người đó không còn quá bận tâm về cuộc sống ngắn ngủi của mình nữa, vì Thiên Chúa đã làm cho tâm hồn người đó được tràn ngập niềm vui.

6 1 Dưới ánh mặt trời, tôi đã nhìn thấy một sự dữ, đó là một sự dữ lớn đối với con người. **2** Có kẻ được Thiên Chúa ban của cải, tài sản và vinh dự. Người ấy muốn gì được nấy, chẳng thiếu thốn chi. Nhưng Thiên Chúa không cho người ấy hưởng những thứ đó, mà lại cho một người khác hưởng. Đó cũng là một chuyện phù vân, một sự dữ làm tôi đau đớn. **3** Giả như có người con đàn cháu đống, sống lâu trăm tuổi, nhưng người ấy lại sống không mấy may hạnh phúc, chết chẳng có mồ chôn, thì tôi buộc phải nói : người ấy kém may mắn hơn cả thai nhi chết yểu.

4 Quả thật, thai nhi chết yểu đến không kèn, đi không trống, tên tuổi bị chôn vùi trong tối tăm.

5 Ngay ánh mặt trời, nó không hề thấy, cũng chẳng hề biết. Nhưng chính nó mới là người được an nghỉ, chứ đâu phải người kia.

6 Giả như người ấy có sống được hai ngàn năm đi nữa, mà vẫn không cảm thấy hạnh phúc, thì sống để làm gì ? Chẳng phải hết mọi người đều cùng đi về một chỗ đó sao ?

7 Mọi nỗi khó nhọc của con người đều nhằm nuôi cái miệng. Nhưng sự thèm muốn của họ có bao giờ được hoàn toàn thoả mãn đâu !

8 Người khôn được lợi gì hơn kẻ dại ?
Người nghèo mà biết xử thế, có được lợi gì không ?

9 Bất được mỗi hơn chạy theo bóng. Nhưng đó cũng chỉ là phù vân, chỉ là công dã tràng xe cát.

10 Cái gì đang hiện hữu thì từ lâu đã được gọi đích danh. Con người là gì thì đã quá rõ ; và họ không thể tranh cãi với ai đó mạnh thế hơn mình.

11 Quả thật, càng lắm lời, càng nhiều chuyện hão. Hỏi con người có được lợi chi ?

12 Và nào ai biết được điều gì tốt nhất cho con người trong cuộc sống, trong chuỗi ngày của kiếp phù du, trong cuộc đời qua mau như chiếc bóng ? Nào có ai cho con người biết điều gì sẽ xảy ra dưới ánh mặt trời sau khi mình nhắm mắt xuôi tay ?

7 1 Tiếng tốt danh thơm thì hơn dầu quý,
và ngày chết hơn ngày sinh.

2 Đi đám tang thì tốt hơn đi đám tiệc,
vì đó là điểm kết thúc của mọi người,
người còn sống phải để tâm suy nghĩ.

3 Phiền muộn thì tốt hơn vui cười,
vì bộ mặt rầu rĩ giúp lòng người được cải thiện.

4 Dạy người khôn ở nơi tang tóc,
lòng kẻ dại ở chốn vui chơi.

5 Nghe người khôn trách móc thì tốt hơn nghe kẻ đại ca khen ;

6 vì tiếng cười của kẻ đại
khác nào cành gai nó lách tách dưới nôi,
điều ấy cũng chỉ là phù vân.

7 Bị áp bức, người khôn hoá dại,
của biếu xén làm hư hồng lòng người.

8 Làm xong một việc thì tốt hơn mới bắt đầu,
nhấn nạy thì tốt hơn huênh hoang tự đắc.

9 Chớ vội để cho lòng mình nổi giận, vì chỉ người ngu mới nuôi giận trong lòng.

10 Đừng nói : "Làm sao thời xưa lại hơn thời nay được ?",
bởi vì hỏi như thế đâu phải là khôn.

11 Sự khôn ngoan đáng quý như một gia nghiệp,
và hữu ích cho những ai thấy ánh mặt trời.

12 Quả thật, núp bóng khôn ngoan khác nào núp bóng tiền bạc :
nhưng khôn ngoan hiểu biết thì có lợi hơn,
vì sự khôn ngoan làm cho người khôn được sống.

13 Hãy ngắm xem việc Thiên Chúa làm :
Người đã bẻ cong, nào ai uốn thẳng được ?

14 Ngày gặp may mắn, hãy cứ vui hưởng.
Ngày bị rủi ro, hãy gẫm mà xem :
Ngày nào cũng do Thiên Chúa làm nên,
vì thế con người không thể khám phá
những gì sẽ xảy ra sau khi mình nhắm mắt xuôi tay.

15 Trong cuộc đời phù du của tôi, tôi đã thấy hết cả :
có người công chính bị tiêu vong dầu đã sống công chính,
có kẻ gian ác lại được sống lâu dầu đã làm điều ác.

16 Đừng sống quá công chính, cũng chớ quá khôn ngoan.

Tại sao bạn lại huỷ diệt chính mình ?

17 Đừng quá ác độc, cũng chớ dại khờ !

Tại sao bạn lại phải chết trước thời hạn ?

18 Tốt hơn, hãy cứ nắm điều này và đừng buông điều kia,

bởi vì người kính sợ Thiên Chúa sẽ làm được cả hai.

19 Sự khôn ngoan làm cho người khôn mạnh hơn cả mười thủ lĩnh trong thành.

20 Trên mặt đất, chẳng có người công chính nào làm điều thiện và không bao giờ phạm tội.

21 Đừng quan tâm đến tất cả mọi điều thiên hạ nói, kẻo phải nghe tôi tớ nguyện rửa bạn,

22 vì lòng bạn biết rõ : đã bao phen chính bạn cũng nguyện rửa người khác.

23 Tôi đã lấy khôn ngoan của tôi mà thử nghiệm tất cả những điều ấy. Tôi đã nói : "Tôi muốn nên khôn ngoan !", nhưng chuyện đó đối với tôi thật xa vời.

24 Những gì đang hiện hữu thì xa vời và sâu thăm thẳm, ai nào hiểu thấu !

25 Tôi chăm chú hết lòng, cố nhận thức, khảo sát, kiểm tìm lẽ khôn ngoan cũng như cách thẩm định chính xác, và tôi nhận biết rằng gian ác là ngu dại, là gốc ghêch, là điên rồ.

26 Tôi thấy rằng đàn bà còn cay đắng hơn cả cái chết
khi nó trở thành cạm bẫy, khi lòng dạ nó là lưới dò,
và cánh tay nó là dây trói.
Người đẹp lòng Thiên Chúa mới hòng thoát khỏi tay nó,

còn kẻ tội lỗi ắt bị nó tóm bắt.

27 Ông Cô-he-lét nói :
Nhờ xem xét từng chuyện một để tìm ra lý lẽ,
tôi đã thấy được điều trên đây.

28 Đàn ông cho xứng đàn ông, ngàn người còn gặp một,

đàn bà cho ra đàn bà, muôn người chẳng thấy có ai :

đó là điều tôi vẫn tìm mà không thấy.

29 Còn đây là điều duy nhất tôi đã tìm thấy :
con người do Thiên Chúa làm nên, vốn đơn sơ ngay thẳng,
nhưng chính họ lại đi tìm đủ chuyện rắc rối quanh co.

8 1 Có ai được như người khôn ngoan,
có ai biết giải nghĩa sự đời ?
Sự khôn ngoan làm cho gương mặt con người
ngời sáng,
và nét cứng cõi nên dịu dàng.

2 Phần tôi, tôi nói : Lệnh đức vua truyền, hãy lo tuân giữ

vì lời thề của Thiên Chúa.

3 Chớ vội vàng rời khỏi long nhan,
đừng dấy mình vào chuyện vua cho là xấu,
vì vua sẽ hành động theo sở thích của mình.

4 Quả vậy, lời của vua là lời tuyệt đối ;
ai dám hỏi vua : "Ngài làm gì vậy ?" ?

5 Kẻ tuân hành mệnh lệnh sẽ không gặp phải việc chẳng lành,
và lòng người khôn ngoan biết được thời được buổi,

biết được Thiên Chúa sẽ xét xử.

6 Vì bất cứ chuyện gì, cũng đều có thời có buổi,
và đều bị Thiên Chúa xét xử.

Nhưng có một nỗi khổ đè nặng trên con người
7 là không sao biết được điều gì sẽ xảy ra,
và điều sẽ xảy ra, nào có ai báo trước ?

8 Chẳng ai làm chủ được sinh khí của mình để
mà cầm giữ lại ;

và chẳng ai làm chủ được ngày chết !

Chẳng ai được miễn cuộc chiến đấu này,
và tội ác không cứu nổi ác nhân.

9 Tất cả những điều trên đây, tôi đã thấy nhờ để tâm
theo dõi mọi việc xảy ra dưới ánh mặt trời, vào lúc con

người thống trị con người, và gây cho nhau bao thảm hoạ.

10 Thế rồi tôi đã thấy ác nhân được mở yên mả đẹp, và từ nơi thánh đi ra, chẳng ai trong thành còn nhớ chúng đã hành động như thế nào nữa : đó cũng là một chuyện phù vân.

11 Vì án phạt đối với hành động của kẻ xấu không được nhanh chóng thi hành, nên lòng dạ con cái loài người đầy dẫy những toan tính xấu xa. **12** Có người tội lỗi làm cả trăm điều ác mà vẫn được sống lâu. Tuy nhiên, tôi biết rằng phàm ai kính sợ Thiên Chúa thì được hạnh phúc, chính vì họ biết sợ trước Thánh Nhan. **13** Còn người gian ác, hạnh phúc làm sao được, ngày đời của nó trôi qua như chiếc bóng, chẳng có thể dài lâu, vì nó đâu có kính sợ trước nhan Thiên Chúa !

14 Còn một chuyện phù vân trên mặt đất này nữa, là người công chính thì gặp phải những chuyện như thể họ đã làm điều gian ác, trong khi người gian ác lại gặp được những chuyện như thể họ đã làm điều ngay chính. Và tôi nói : đó cũng là một chuyện phù vân.

15 Tôi bèn ca ngợi sự vui vẻ sung sướng : dưới ánh mặt trời, chẳng có gì tốt cho con người hơn là ăn, là uống và vui vẻ thoải mái. Đó là những thú vui gắn liền với công lao khó nhọc trong chuỗi ngày Thiên Chúa ban cho con người được sống dưới ánh mặt trời.

16 Sau khi đã chú tâm tìm hiểu lẽ khôn ngoan, và quan sát công việc mà con người thực hiện cả ngày lẫn đêm không chợp mắt ở trên mặt đất này, **17** tôi nhận ra tất cả là việc Thiên Chúa làm. Quả thật, con người không thể khám phá những gì được thực hiện dưới ánh mặt trời : cho dù có ra công tìm kiếm cũng không khám phá nổi ; cho dù người khôn ngoan có nói là đã biết được, thì người ấy cũng không thể khám phá ra.

9 1 Thật vậy, tất cả những điều ấy, tôi đã để ý lưu tâm, và nghiệm thấy rằng người công chính, người khôn ngoan cùng với những công việc họ làm đều ở trong tay

Thiên Chúa. Được yêu thương hay bị ghét bỏ, con người đâu có biết ! Mọi sự đều có thể xảy ra.

2 Mọi người đều như nhau, cùng chung một số phận :

người công chính cũng như đũa gian tà,
người tốt cũng như kẻ xấu,
người thanh sạch cũng như kẻ ô uế,
người dâng của lễ cũng như kẻ không dâng,
người tốt lành cũng như kẻ tội lỗi,
người thề hứa cũng như kẻ sợ không dám thề hứa.

3 Tai hoạ thảm hại nhất trong tất cả những gì xảy ra dưới ánh mặt trời là hết mọi người đều chịu chung một số phận như nhau. Cũng vì thế mà lòng dạ con cái loài người đầy những điều gian ác, tâm địa luôn ấp ủ chuyện diên rồ bao lâu còn sống trên trần gian, để rồi cuộc rơi vào cõi chết.

4 Thế nhưng chỉ những ai còn sống trong cõi dương gian mới có hy vọng mà thôi, vì con chó sống thì hơn con sư tử chết.

5 Người sống ít ra cũng biết mình sẽ chết, còn người chết chẳng biết gì cả ; họ đâu còn được hưởng điều gì, vì đã bị rơi vào quên lãng. **6** Bao yêu thương, oán hờn, ganh tị của họ đã tiêu tan cả rồi, và muôn đời họ sẽ không được dự phần vào bất cứ chuyện gì xảy ra dưới ánh mặt trời nữa.

7 Vậy cứ ăn cho vui vẻ, uống cho thoải thích, vì Thiên Chúa đã vui nhận những việc bạn làm.

8 Lúc nào cũng hãy ăn mặc cho sang, mái tóc luôn xúc dầu thơm phức.

9 Cùng với người vợ yêu thương, bạn hãy hưởng trọn cuộc đời, hết mọi ngày trong kiếp sống phù du đã được ban cho bạn dưới ánh mặt trời, vì đó là phần bạn đáng được hưởng trong cuộc đời, giữa bao nhiêu công việc khó nhọc bạn làm

dưới ánh mặt trời, trong những ngày của kiếp sống phù du.

- 10 Những gì trong tầm tay, bạn hãy ra sức làm, vì trong cõi âm ty, nơi bạn đang đi tới, không còn hoạt động, không còn dự tính, chẳng còn hiểu biết, chẳng còn khôn ngoan.
- 11 Tôi lại thấy dưới ánh mặt trời không phải cứ nhanh chân là chạy giỏi, cứ mạnh là thắng, hễ khôn ngoan là có ăn, hễ thông thái là giàu có, hễ hiểu biết là được ân huệ : vì điều may điều rủi đến với hết mọi người.
- 12 Quả vậy, con người đâu biết ngày giờ của mình. Khác nào cá chẳng may mắc lưới, tựa như chim sa bẫy, con cái loài người cũng mắc hoạ như thế khi tai hoạ thành linh ập xuống trên họ.
- 13 Tôi còn thấy xảy ra dưới ánh mặt trời một chuyện liên quan đến sự khôn ngoan, và chuyện này rất quan trọng đối với tôi.
- 14 Có một thành phố nhỏ và ít dân cư. Một ông vua hùng mạnh tiến đến bao vây thành và xây dựng những công sự lớn để tấn công. 15 Cũng trong thành đó, có một người nghèo mà khôn ngoan. Chính ông là người đã cứu được thành nhờ sự khôn ngoan của mình ; nhưng rồi không ai còn nhớ đến người nghèo đó nữa.
- 16 Vì vậy tôi nói :
- Trí khôn ngoan hơn cả sức mạnh, nhưng cái khôn của người nghèo lại bị khinh dể, lời người ấy nói, chẳng ai chịu lắng nghe.
- 17 Lời lẽ ôn hoà của bậc khôn ngoan được lắng nghe trong yên lặng, mạnh hơn cả tiếng quát tháo của kẻ chỉ huy bọn ngu xuẩn ;
- 18 trí khôn ngoan mạnh hơn vũ khí, nhưng một kẻ vụng dại làm hỏng biết bao việc tốt lành.
- 10 1 Một con ruồi chết làm thối cả bình dầu thơm ;

một chút ngu si gây phương hại cho cả khôn ngoan và danh giá.

- 2 Lòng người khôn hướng theo lẽ phải, tâm người dại ngã về đường trái.
- 3 Cả ngoài đường, đũa ngu cũng vẫn khò khạo, nó đi bảo với mọi người chính mình là thẳng ngu.
- 4 Nếu người trên có dùng dùng nổi giận, bạn cũng chớ bỏ đi, vì thái độ bình tĩnh giúp tránh được biết bao lỗi lầm.
- 5 Tôi cũng thấy một mối hoạ dưới ánh mặt trời, một sai lầm mà người lãnh đạo không nhận ra.
- 6 Đó là : đũa ngu si được nâng lên địa vị rất cao sang, còn người phú quý lại ở vị trí thấp hèn. 7 Tôi thấy hạng đầy tớ chễm chệ trên lưng ngựa, trong khi bậc quan quyền phải đi bộ như hạng đầy tớ.
- 8 Người đào hố có thể rơi xuống hố, kẻ phá tường e bị rấn cản cho,
- 9 người lấy đá có ngày bị thương tích, kẻ đốn cây chắc sẽ gặp hiểm nguy.
- 10 Lưỡi dao đã cùn mà không biết mài cho bén, thì phải dùng sức gấp đôi ; nhưng khôn ngoan hiểu biết thì thật có lợi.
- 11 Làm thầy dụ rấn mà không đủ cao tay, để cho rấn cản, thì nào được lợi lộc gì !
- 12 Miệng người khôn thốt ra lời đáng mến ; môi kẻ dại làm nó phải diệt vong,
- 13 nó mở đầu câu chuyện với những lời ngu xuẩn, và kết thúc bằng những lời gian ác ngông cuồng ;
- 14 nó toàn nói chuyện huyền thuyên. Con người đâu biết được điều gì sẽ xảy đến, và ai tỏ cho nó hay sẽ có chuyện gì sau khi nó chết ?
- 15 Người ngu làm việc đầu tắt mặt tối, đi lên thành phố, cũng chẳng biết đường.
- 16 Khốn cho người, hơi đất nước có vua cai trị là một thẳng nhãi con,

có người lãnh đạo là những đũa mới sáng ra đã lo chèn chén.

17 Phúc cho người, hỡi đất nước
có vua cai trị là con nhà quyền quý,
có người lãnh đạo là những kẻ ăn uống có giờ
có giắc,

cốt sao cho khoẻ mạnh,
chứ không nhằm chèn chén say sưa.

18 Lười lĩnh biếng nhác thì cột xiêu,
bàn tay uể oải thì nhà dột.

19 Muốn mua vui thì cứ tiệc tùng,
rượu sẽ làm cho đời thêm vui tươi phấn khởi,
và tiền bạc đáp ứng mọi nhu cầu.

20 Dù chỉ là trong tư tưởng,
bạn cũng đừng nguyên rửa nhà vua ;
dù là trong phòng ngủ, cũng chớ nguyên rửa
người giàu có,

vì chim trời có thể đưa tiếng đi thật xa,
và loài có cánh sẽ đem lời thuật lại.

11 1 Cơm bánh của bạn, hãy đem thả trên mặt nước,
về lâu về dài, bạn sẽ tìm lại được.

2 Phần của bạn, có bảy có tám người cũng cứ
chia,

vì bạn đâu biết được
tai hoạ nào sẽ xảy ra trên mặt đất.

3 Mây ứ nước thì mưa rơi xuống đất ;
cây ngả hướng bắc hay hướng nam,
ngả bên nào rồi thì nằm luôn bên đó.

4 Người mãi ngắm gió chẳng bao giờ gieo,
người cứ nhìn mây chẳng bao giờ gặt.

5 Gió thổi theo hướng nào,
thai nhi hình thành trong dạ mẹ làm sao, bạn
đâu có biết !

Cũng vậy, bạn không sao biết được
công trình của Thiên Chúa, Đấng tạo dựng
muôn loài.

6 Sáng ra cứ đi gieo hạt giống, chiều đến cũng
đừng nghỉ tay,
vì bạn đâu biết được trong hai lần đó sẽ thành
công lần nào,

biết đâu hai lần đều tốt như nhau cả ! Tuổi trẻ và
tuổi già

7 Êm dịu thay ánh sáng,
hạnh phúc thay cặp mắt được thấy ánh mặt trời
!

8 Người nào được sống lâu năm, tận hưởng đi
cho sướng ;
nhưng phải nhớ rằng những chuỗi ngày đen tối
sẽ dài lâu,
và những gì sẽ đến đều là phù vân cả.

9 Nay bạn thanh niên, cứ vui hưởng tuổi xuân của
bạn,

và làm cho tâm hồn được hạnh phúc
trong những ngày còn trẻ :
cứ chiều theo ước muốn của lòng mình
và những gì mắt mình ưa thích.
Nhưng bạn phải biết rằng : về tất cả những điều
đó,

Thiên Chúa sẽ gọi bạn ra xét xử.

10 Hãy đẩy lui sâu não khỏi tâm hồn,
khử trừ đờn đau khỏi thân xác,
vì tuổi trẻ đầu xanh đều là phù vân cả.

12 1 Giữa tuổi thanh xuân,
bạn hãy tưởng nhớ Đấng đã dựng nên mình.
Đừng chờ đến ngày tai ương ập tới,
đừng chờ cho năm tháng qua đi,
những năm tháng mà rồi bạn sẽ phải nói :
"Tôi chẳng có được một niềm vui nào trong thời
gian đó cả !"

2 Đừng chờ đến khi mặt trời với ánh sáng,
mặt trăng cùng tinh tú đều trở thành tối tăm,
và mây đen tụ lại khi cơn mưa đã dứt.

3 Ngày ấy, người giữ nhà sẽ run lấy bầy,
chàng trai vạm vỡ phải khòm lưng,
các cô xay bột không còn xay tiếp vì không đủ
người xay,

các bà nhìn qua cửa sổ : chỉ nhìn thấy lò mờ.

4 Ngày ấy, cánh cửa ngó ra đường sẽ đóng lại,
tiếng cối xay bột từ từ nhỏ đi,

người ta trỗi dậy khi vừa nghe tiếng chim hót
và mọi cô ca sĩ sẽ phải lặng thinh.

5 Ngày ấy, đường hơi dốc cũng làm người ta sợ,
chân bước đi mà lòng thật kinh hoàng.

Ngày ấy, hoa hạnh đào nở ra trắng xoá,
loài châu chấu trở nên chậm chạp nặng nề,
trái bạch hoa hết còn hương vị.

Bởi vì con người tiến đến nơi ở ngàn thu,
bên đường đầy những người khóc than ai oán.

6 Đừng chờ đến khi chỉ bạc đứt, bình vàng vỡ,
vò nước bể ngay tại hồ chứa nước,
ròng rọc gãy, vụn rơi xuống giếng sâu.

7 Đừng chờ đến khi bụi đất lại trở về với đất,
khi phạm nhân trả lại cho Thiên Chúa
hơi thở Người đã ban cho mình.

8 Ông Cô-he-lét nói :

"Phù vân, quả là phù vân, mọi sự đều là phù vân
cả !"

9 Ông Cô-he-lét không những là một bậc thánh hiền,
nhưng còn là một vị tôn sư dạy cho dân hiểu biết. Ông
đã cân nhắc, suy tư và sáng tác ra nhiều châm ngôn.

10 Ông Cô-he-lét đã sưu tầm để tìm ra những lời hay ý
đẹp, rồi trung thực viết ra những điều chân thật.

11 Thánh hiền có những lời lẽ khác nào mũi nhọn, tác
giả những tập ngạn ngữ ví như những cột mốc. Cả hai
đều là hồng ân của vị mục tử duy nhất.

12 Ngoài ra, hỡi bạn là người con của tôi, bạn hãy coi
chúng : làm nhiều sách vở có bao giờ đủ, học hỏi cho
lắm chỉ thêm mệt xác.

13 Lời kết luận cho tất cả mọi điều bạn đã nghe ở trên
đây là : hãy kính sợ Thiên Chúa và tuân giữ các mệnh
lệnh Người truyền, đó là tất cả đạo làm người, 14 vì
Thiên Chúa sẽ đưa ra xét xử tất cả mọi hành vi, kể cả
những điều tiềm ẩn, tốt cũng như xấu.